

تجربیات پیرامون تدریس غیر حضوری

حمیدرضا صفوی

دانشکده مهندسی عمران

عضو انجمن آموزش مهندسی ایران

26 شهریورماه 1399





فهرست مطالب:

- مقدمه
- آموزش غیر حضوری
- تحول عمیق
- تحول در استفاده از منابع درسی
- سبک های آموزش غیر حضوری
- تدریس غیر حضوری
- ارزشیابی
- نکات کلیدی
- سخن آخر



مقدمه

- بسیاری از مطالبی که در اینجا ارائه می شود ساده و بدیهی به نظر می رسد، ولی حاوی نکاتی است که در طول ترم گذشته در رایه دروس به صورت غیرحضوری تجربه شده و مورد استقبال دانشجویان قرار گرفته است.
- همه ما تجربه های فراوانی در رایه دروس به صورت حضوری با دانشجویان داشته و سالها با تکمیل و اصلاح آنها به یک پایداری نسبی در روش تدریس رسیده ایم.
- تجربه هایی که در اینجا رایه می شود به صورت اولیه بوده و جای اصلاح و تکمیل خواهد داشت. ممنون می شوم نظراتتان را رایه نمایید.



تعریف آموزش غیر حضوری:

آموزش غیر حضوری (مجازی): به هر نوع دوره و آموزشی اطلاق می شود که به شکلی غیر از روشهای سنتی (رو در رو) انجام گیرد. محتویات دروس ممکن است از طریق اینترنت و یا استفاده از ویدئو و تصاویر فعال و متعامل دو طرفه انتقال یابند.



تحول عمیق:

- جامعه بشری ما در حال پشت سر گذاشتن تحول عمیقی است.
- این تحول تنها در فن آوری و ابزارها خلاصه نمی شود، بلکه گریبان معناها و محورهای زندگی را هم گرفته است.
- نه تنها نحوه زندگی کردن، بلکه مفاهیم بنیادی زندگی، از مفهوم کار تا مفهوم آموزش متحول شده است.
- برای درک بهتر ماهیت این تحول، نگاهی به آنچه در منابع درسی و شیوه های تدریس اتفاق افتاده می اندازیم.



تحول در استفاده از منابع درسی:

- جزوه در دهه 1360
- کتاب در دهه 1370
- کتابهای الکترونیکی در دهه 1380
- فرادرس و ویدئوهای آموزشی در دهه 1390
- آموزش الکترونیکی و استفاده از درس افزارها در طی چند سال اخیر
- **یادگیری انعطاف پذیر:** دانشجویی که امروز تنها مجاز به انتخاب درس، استاد و ساعت ارائه درس است، در آینده می تواند روش ارائه درس و زمان آن را انتخاب و در صورت لزوم تغییر دهد.



تحول در استفاده از منابع درسی:

- شاید در گذشته به دست آوردن یک جزوه و یا کتاب خوب برای یک درس مسئله بود، ولی امروزه مدیریت مطالب حجیمی که با یک جستجوی ساده پیدا می شوند، مسئله اصلی است.
- مدیریت اطلاعات، دسته بندی و اولویت بندی آنها امروزه به عنوان مهمترین دغدغه برای دانشجویان مطرح است.
- شیشه ای و شفاف شدن اتاقهای درس مهمترین دستاورد آموزشی در طی سالهای اخیر و همچنین استفاده از شبکه های اجتماعی و وسایل ارتباط جمعی از مهمترین ابزارهای آموزشی است.



مقایسه تدریس سنتی با آموزش غیر حضوری

آموزش غیر حضوری	شیوه سنتی
استاد تسهیل گر، ناظر و راهنما	استاد انتقال دهنده اطلاعات
تأکید بر یادگیری	تأکید بر تدریس
آموزش فراگیر محور	آموزش استاد محور
کار گروهی	کار فردی
تأکید بر ساخت دانش	تأکید بر کسب اطلاعات
منابع یادگیری تعاملی	منابع یادگیری منفعل
درس های شبکه ای	درس های درون کلاس درس
آماده شدن برای یادگیری مادام العمر	یادگیری برای آماده شدن در امتحان
منبع اصلی اطلاعات منابع گوناگون اینترنتی	منبع اصلی اطلاعات استاد و کتاب درسی
فرمت اطلاعات چند رسانه ای	فرمت اطلاعات به صورت متن
تعاملات به صورت غیر همزمان / همزمان	تعاملات به صورت همزمان
فضای تعامل دنیای شبکه ای (آزاد از زمان و مکان)	فضای تعامل محدود به زمان و مکان (کلاس درس)



محورهای اصلی آموزش غیرحضوری:

1- تمرکز بر تدوین محتوای مناسب برای ارایه غیرحضوری

2- تمرکز بر فرایند یاددهی-یادگیری

3- تمرکز بر شیوه ارزشیابی مناسب

4- دریافت بازخوردها و اعمال تغییرات و اصلاحات مورد نیاز



سبک های آموزش غیر حضوری:

- **برخط (On line):** دارای مزیت تعاملی است ولی در قالب زمان خاص است.
- **خارج از خط (Off line):** انعطاف پذیر ولی تعامل کمتر دارد.
- **ترکیبی:** خصوصیات هر دو روش را دارد و می توان به فراخور درس و مطالب هر جلسه یکی را انتخاب کرد. لذا مطالب تعاملی و جدید را به صورت برخط و مطالب تکراری، مثالها، پروژه ها، فیلم و مطالب مکمل را می توان غیربرخط کرد.
- کلاسهای رفع اشکال و توضیحات تکمیلی حتما بایستی به صورت برخط باشد.

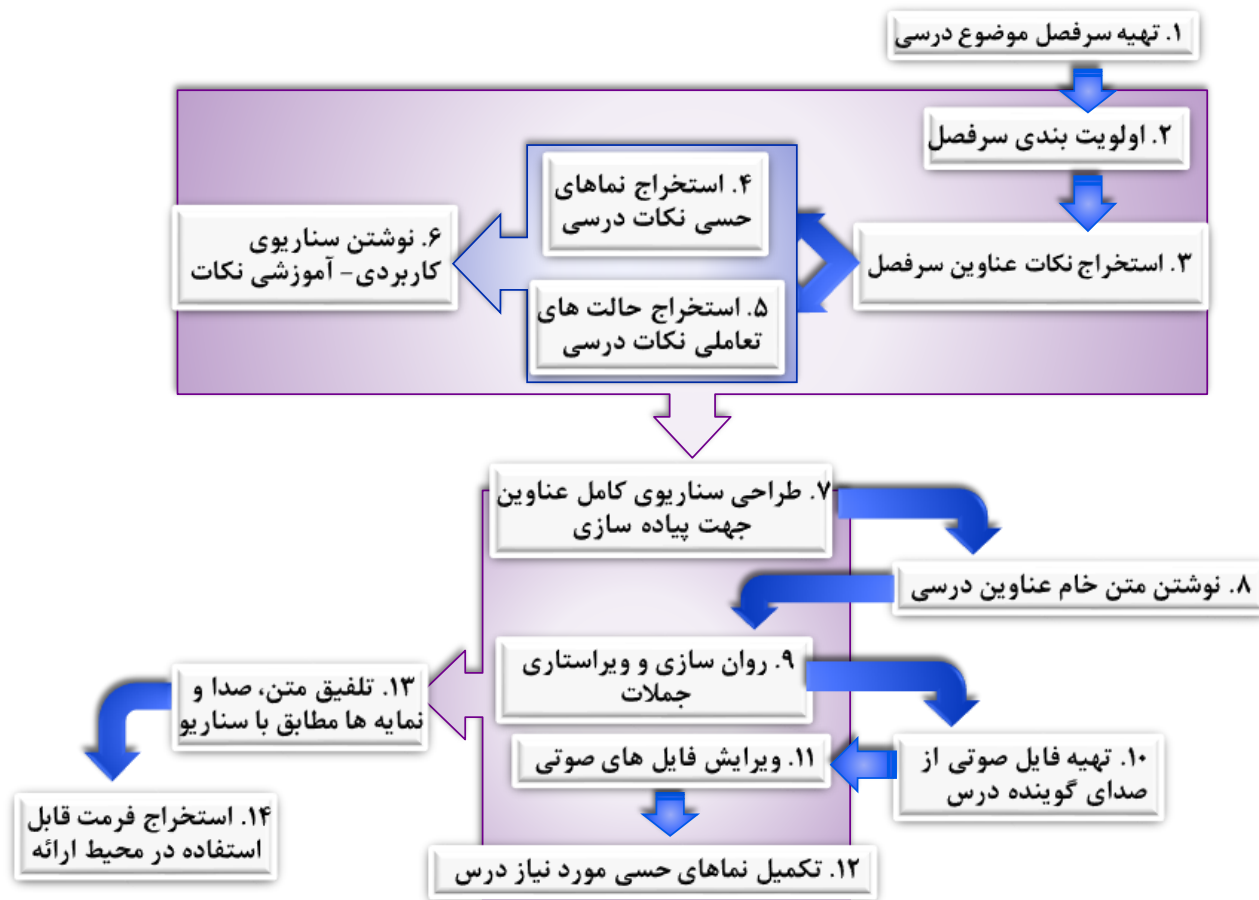


تدریس غیر حضوری:

■ بر خلاف شیوه های تدریس حضوری که بر انتقال دانش و اطلاعات از استاد به دانشجو و تا اندازه ای منفعل بودن دانشجو استوار است، شیوه غیر حضوری بیشتر تأکید بر فعال بودن دانشجو و ساخت دانش توسط وی مبتنی است. البته نگرش، مهارت و تعهد دانشجویان، معیارهای تعیین کننده ای هستند. دانشجویان باید خود انگیخته، مسئولیت پذیر، پذیرنده تفکر انتقادی و مایل به انجام کار گروهی باشند.



مراحل ساخت دروس الکترونیکی به صورت غیربرخط





ارزشیابی:

- یکی از دغدغه های اساسی در زمینه آموزش غیرحضوری شیوه ارزشیابی درس است.
- هیچ شیوه استاندارد و فراگیری برای ارزشیابی کلیه دروس وجود ندارد.
- بنا به ماهیت درس و نحوه ارایه آن بایستی شیوه ارزشیابی انتخاب شود:
 - (1) تستی - تشریحی
 - (2) زمان محدود - پروژه ای
 - (3) همراه با مصاحبه - بدون مصاحبه - مصاحبه تصادفی
 - (4) سئوالات شخصی سازی شده - سئوالات یکسان
 - (5) ...



نکات کلیدی:

✎ در تعیین منابع، تکالیف کلاسی و پروژه ها باید به حجم آنها متناسب با تعداد واحد و زمان در نظر گرفته شده توجه کرد.

✎ دانشجو در طول ترم باید احساس کند که استاد متوجه تلاش و پیگیری وی هست.

✎ در روند بازخورد به تکالیف یا از طریق پیام ها می توان افراد ساعی را تشویق کرد.

✎ اگر عموم دانشجویان این تصور را داشته باشند که استاد نسبت به تلاش آنها بی اعتماد است، نسبت به درس بی انگیزه خواهند شد.



ادامه نکات کلیدی:

- سبک نگارش استاد در تعاملات با دانشجویان باید به لحنی دوستانه بوده و به صحبت های کلاس حضوری شباهت بیشتری داشته باشد.
- لحن رسمی که در کتاب های درسی و نامه نگاری ها مرسوم است برای ارتباط با دانشجویان در این سیستم مناسب نیست.



ادامه نکات کلیدی:

- تدوین مطالب درس براساس رایه غیرحضورى بسیار متفاوت با رایه حضورى است.
- تدوین مطالب برای رایه درس به صورت غیرحضورى زمانبر بوده و به دلیل نشر آن در فضاهای مجازى از حساسیت خاصى برخوردار است.
- بسته به نوع درس، استفاده از فیلم های آموزشى، تصاویر، نقشه های اجراى، شیوه های اجرا و ... بسیار مفید و موثر خواهد بود، زیرا:
 - درک سریعتر مطالب
 - نیاز به توضیح اضافه را از بین مى برد و باعث صرفه جویی در زمان مى گردد



ادامه نکات کلیدی:

- دسته بندی مطالب و استفاده از شیوه ترکیبی برخط و غیربرخط در طول ترم برای ارائه درس
- استفاده از قابلیت های شبکه های اجتماعی به عنوان مکمل سیستم های آموزش الکترونیکی
- ایجاد انگیزه و علاقه نسبت به مطالب درس بسیار مهم است.
- تغییر مطالب، مثالها، تکمیل سرفصلها و تنوع بخشی در کارگروهی دانشجویان در ارائه درس در طول ترم های مختلف



ادامه نکات کلیدی:

- رعایت اصل مرجع دهی و حفظ امانت، استفاده از آرم دانشگاه و آدرس دهی درس و استاد درس و تاریخ ارائه حائز اهمیت است.
- واقع بینی در برگزاری امتحانات و شیوه ارزشیابی
- توزیع گسترده و مناسب نمره درس در طول ترم و کنترل همراهی دانشجو با درس و ارزشیابی ها
- شخصی سازی مسائل امتحان و مدیریت زمان امتحان
- تغییر شیوه امتحان در هر ترم و استفاده از شیوه مصاحبه تکمیلی حتی به صورت تصادفی یا محدود



سخن آخر:

■ حالا درسی برای ارایه دارید که حتما دانشجویان را
علاقمند به یادگیری و پیگیری آن می کند!

معرفی انجمن آموزش مهندسی ایران

English

www.isee.ir

امروز دوشنبه ۲۳ شهریور ۱۳۹۹ ساعت ۲۰:۴۰:۱۱

جستجو

انجمن آموزش مهندسی ایران
Iranian Society of Engineering Education



صفحه نخست | معرفی انجمن | عضویت | انتشارات | سؤالات متداول تدریس | کارگاه ها | کنفرانس ها | لینکهای مفید | قوانین و مقررات | ارتباط با ما



کلیپ انجمن

انجمن آموزش مهندسی ایران به منظور گسترش و پیشبرد و ارتقای علمی آموزش مهندسی در ایران و توسعه کیفی نیروهای متخصص و بهبود بخشیدن به امور آموزشی و پژوهشی در زمینه های مختلف مهندسی و با رشته های مرتبط، تشکیل گردیده است.

شاخه های انجمن

کمیته های انجمن

سخنرانیان برجسته

خبرنامه



استعلام وضعیت عضویت

شماره عضویت را وارد نمایید

جستجو

ورود اعضای انجمن

آرشیو

نشست ها و مقالات کنفرانس

- برگزاری سخنرانی دکتر سید علی اکبر صفوی با موضوع «تحولات دنیای دیجیتال در راستای آموزش های مهندسی در بستر الکترونیکی» در تاریخ ۲۶ تیرماه ۹۹
- فایل صوتی و پاورپوینت سخنرانی با عنوان «آموزش مهندسی تحول گرا و فرایند یاددهی- یادگیری شهروندان با نیازهای ویژه» ارائه شده توسط دکتر علی مقداری و دکتر مینو عالمی در تاریخ ۹۸/۱۱/۱
- تصاویر ششمین کنفرانس بین المللی آموزش مهندسی ایران
- فیلم های پتل های ششمین کنفرانس بین المللی آموزش مهندسی ایران
- فایل صوتی سخنرانی "مفهوم حالگاه" در نشست

آرشیو

اخبار

گزارش کامپیوتر، ماهنامه انجمن انفورماتیک ایران



وبینار با موضوع: جهت گیری های جدید مراکز جهانی در عرصه پژوهش؛ سه شنبه ۲۵ شهریورماه ۱۳۹۹



شاخه انجمن آموزش مهندسی در دانشگاه صنعتی اصفهان

فارسی English



شاخه انجمن آموزش مهندسی ایران
Isfahan University of Technology

صفحه اصلی معرفی انجمن هیات رئیسه شاخه انجمن اعضای شاخه انجمن اخبار کنفرانس‌ها و همایش‌ها اطلاعات کاربردی برای مهندسان نشریه‌های مرتبط

اختیار



معرفی دوره کارشناسی ارشد آموزش مهندسی



از یادگیری معکوس چه می‌توانیم یاد بگیریم؟ (تحول در آموزش)



مراسم قدر لستاد در دانشگاه صنعتی اصفهان



میزبان نقش آموزش در مدیریت سیلابها و خشکسالی

اطلاعیه‌ها

- گزارش مجمع عمومی انجمن آموزش مهندسی ایران در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۲۶
- فراخوان ارسال مقاله برای مجله پژوهش در آموزش مهندسی (EER)
- فیلم آموزشی: ساماندهی راهنمای درس توسط آقای دکتر معاریان

- نظر سنجی از تجربه آموزش غیرحضوری در دوره شیوع کرونا (ویژه دانشجویان)
- ویژه نامه‌های ششمین کنفرانس بین المللی آموزش مهندسی ایران
- مجله انگلیسی زبان «پژوهش در آموزش مهندسی» منتشر می‌شود.

پیوندهای مفید

- انجمن‌های علمی وزارت علوم
- خبرنامه شماره ۴۱ انجمن آموزش مهندسی ایران

- خبرنامه شماره پنج کرسی یونسکو در آموزش مهندسی (اسفند ۹۸)
- آرشیو خبرنامه‌های انجمن آموزش مهندسی ایران
- انجمن آموزش مهندسی ایران

درباره ما دسترسی به کلیه بخش‌ها گالری تصاویر

www.isee.iut.ac.ir



با تشکر از کلیه همکاران محترم

نظرات و تجارب؟